

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. Quando hoc Sacramentum sit institutum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

QUÆSTIO II.

Quando hoc Sacramentum sit institutum?

7.
Eucharistiam Christum instituit in ultima cenam;

Idem congrue.

8.
Ad primam vesperam luna decima quinta mensis Nisan seu primi.

Cujus luna decima quarta incidit æquinoctium, aut illud propius sequitur.

Judæi festivitatis celebrabant à vespera in vesperam.

Diem vulgarem aspiciebantur ab ortu solis.

DICO I. Sacramentum Eucharistiæ est à Christo institutum in ultima cenam. Est certum apud omnes tam Græcos quam Latinos. Et patet ex Evangelistis quasi præcitatatis, *Clement. unic. de Reliquiis & Venerat. Sanct. 6. Transiturus, Trid. sess. 13. c. 2. & Canone Missæ*, in quo dicitur: *Qui pridie quam pateretur &c.* Quamvis *Joan. 6.* Christus instituentum prænuñciaverit, & gratiam per illud dandam promiserit. Et quidem congruebat, ut tunc daret seipsum sub specie aliena, quando erat discipulos relicturus in propria, idque imminente passione, cujus hoc Sacramentum erat rememorative: imminente morte, quia tunc dicta & facta magis imprimuntur mentibus amicorum. Ita *D. Thomas q. 73. ar. 5.* Vide etiam *D. Eonnav. d. 8. p. 1. ar. 2. qu. 2.*

DICO II. Christus ultimam cenam, in qua instituit hoc Sacramentum, celebravit ad secundam vesperam Lunæ decimæ quartæ, & primam lunæ decimæ quintæ mensis Nisan. Ita communiter Latini. Pro clariori intellectu, & difficultatum occurrentium solutione

Nota I. Judæos computasse annos per menses lunares, illumque mensem appellasse primum, cujus luna decima quarta incidebat in diem æquinoctii verni, vel propius ipsum sequitur: estque apud nos luna martialis. Mensem autem istum vocabant, Nisan, ut patet *Esther. 3.* Et eodem Ægyptum egressi leguntur *Exodi 12.*

Nota II. Judæos fuisse solitos incipere suas festivitates à vespera, sive ab occasu solis præcedente ipsum diem festum, juxta illud *Levitiici 23. A vespera usque ad vesperam celebrabitis sabbata vestra*: adeo ut festivitates (quæ ibi intelliguntur per sabbata, ut docet contextus) haberent duas vespersas, unam præcedentem, alteram sequentem seu secundam. Diem autem vulgarem incipiebant ab ortu solis: nam Christus eommuni Ecclesiæ sensu dicitur crucifixus circa horam sextam juxta computum Judæorum, & circa duodecimam juxta computum Germanicum & Belgicum seu nostrum: cum igitur nos diem vulgarem computemus à media nocte, sequitur Judæos computasse ab ortu solis. Unde *Matth. 20* Paterfamilias primum egreditur summo mane, deinde horâ tertiâ, sextâ & nonâ, denique undecimâ, in qua dicit: *Quid hic statis totâ die otiosi?* Et illâ horâ conducti dicuntur tantum unâ horâ laborasse. Igitur horâ undecimâ erat dies ferè finitus, & consequenter nec à vespera, nec à media nocte, sed ab ortu so-

lis censetur inchoatur. Quamvis *Dominicus Soto d. 9. q. 1. art. 4.* putaverit etiam dies vulgares fuisse ab Hebræis computatos à vespera. Ex quo sequeretur primam horam sequentis diei fuisse illam, quæ est prima post occasum solis (qui mos computandi adhuc Romæ & alibi viget) adeoque Christum fuisse crucifixum circa horam decimam octavam, cum tamen juxta Evangelium sit crucifixus horâ quasi sextâ seu sub meridie. His notariis

Probatur Conclusio: quia Christus celebravit ultimam cenam, quando secundum legem debebat comedi agnus paschalis: at qui hic debebat comedi ad secundam vesperam lunæ decimæ quartæ, ergo &c.

Major probatur ex Evangelistis: nam Christus misit discipulos suos ad parandum agnum paschalem, die azymorum in qua necesse erat occidi pascha, ut ait *Lucas c. 22. vel primò die azymorum, quando pascha immolabatur*; ut ait *Marcus c. 14* Similia habet *Matthæus c. 26.* ergo Christus celebravit suam cenam, quando Judæi immolabant, & necesse habebant immolare pascha. Deinde non est credibile citra necessitatem in fine vite violasse famosum illud præceptum, qui tamen non venerat legem solvere, sed verbo pariter & exemplo adimplere.

Minor, videlicet quod agnus paschalis debebat comedi ad finem lunæ decimæ quartæ, probatur: quia agnus paschalis debebat comedi vesperâ immediatè præcedente primum diem festivum azymorum, ut dicitur *Exodi 12. Levitiici 23. Numer. 28.* dies autem iste erat lunæ decimæ quartæ, ut patet ex Scripturis *Levitiici & Numerorum* citatis, ubi dies decima quinta dicitur solemnitas azymorum: primum autem dies azymorum erat solemnior, ut *Esaiæ* dicitur in locis citatis: ergo agnus paschalis erat comedendus ad ultimam vesperam lunæ decimæ quartæ.

Eadem Minor probatur II. quia ex citatis locis constat dies azymorum fuisse septem, qui (ut habetur *Exodi supra*, & *Matth. 14.*) incipiebant cum esu agni, & (ut habetur in *Exodi supra*) durabant usque vigesimum primum diem ejusdem mensis ad vesperam: quæ vespera necessariò intelligitur esse ultima diei vigesimi primi; cum iste dies dicatur solemnior reliquis in *Exodo & Levitico supra*. Ex quibus sequitur, quod Agnus paschalis erat comedendus ad ultimam vesperam lunæ decimæ quartæ: si enim prius fuisset comedendus, fuissent plures dies azymorum, quàm septem; si serius, dies azymorum durassent ultra vigesimum primum diem mensis.

Probatur III. quia filii Israel egressi sunt ex Ægypto quintadecimâ die mensis primi, alterâ die Phase, id est, postridiè agni immolati, ut patet *Numer. 33.* Igitur agnus immolatus fuit die quartadecimâ sub finem. Ne-

que, eosimile est Judaeos primogenitis Aegyptiorum occisis egressum per diem integrum post agni immolationem distulisse: quin potius Aegyptii sibi metuentes, intempta nocte ad Israelitas venerunt, compellentes eos festinanter exire. In cujus rei memoriam instituti sunt septem dies azymorum cum immolatione Agni paschalis inchoandis, ut expressit Josephus l. 2. Antiquit. c. 13. quia nimirum ob festinationem filii Israel egressuri ex Aegypto non suppetebat tempus seu opportunitas fermentandi conspergionem farinae aliquodve pulmentum faciendi, quo exirent praeparati ad iter.

Contrarium Conclusionis docent Graeci, qui ut tueantur Christum consecrasse in fermentato, docent ipsum uno die anticipasse esum agni paschalis contra praescriptum legis, & comedissee agnum ad finem lunae decimae tertiae, ac consequenter paschum esse lunam decimam quartam. Pro quibus

Obijcitur I. Joan. 13. dicitur: Ante diem festum Paschae etc. ubi significatur Christum cum discipulis suis comessisse ante diem festum Paschae, qui tamen incipiebat ad finem lunae decimae quartae cum immolatione agni. Resp. Joannem non loqui de die ceremoniali, qui a vespera incipiebat, sed de die usuali seu artificiali, qui incipiebat ab ortu solis, dicebaturque etiam Pascha ab immolatione Agni paschalis facta pridie ad vesperam. Unde non ait, Ante Pascha; utpote jam inchoatum: sed, Ante diem seu lucem festivitatis paschalis.

Obijcitur II. Judaei consultantem de Christo occidendo, dixerunt Matth. 26. Non in die festo etc. ergo Christus non est passus in die festo, qui incidebat in lunam decimam quintam, sed ante; & consequenter etiam ante finem lunae decimae quartae comedit agnum. Resp. Neg. priorem Conf. Etsi enim Judaei in principio timuerint Christum occidere in festo, ne tumultus fieret in populo: postmodum tamen oblata occasione Judaei promittentis eum tradere sine turbis, mutaverunt consilium, & in die festo occiderunt, praenimia siti Sanguinis Agni innocentis moram non sustinentes, idque non sine augmento injuriae & ignominiae Christi, quamvis etiam non sine mysterio.

Obijcitur III. Ipso die mortis Christi Joseph mercatus est sindonem, de qua mulieres paraverunt aromata ad eum sepeliendum; Judaei criminaliter contra eum processerunt: atqui haec non licebat in die festo; ergo Christus in eo non est occisus. Resp. ad Minorem, licuisse eo die opera pietatis; v. g. curare, benefacere, asinum e fovea extrahere. Eiusmodi quoque est, ungere & sepelire mortuos. Unde Tobias 2. legitur ipse Tobias die festo sustulisse occisum, ut eum sepeliret: quem etsi post solis occasum sepeliverit in silentio, tamen antea sustulerat misericorditer. Judaei nimiam in

Christum invidia excacati non sunt solliciti a peccato violatae legis excusandi, qui nocentur timorem Domini non habuisse. Facile autem sibi erronee persuaserunt, esse licitum etiam in die festo oblata occasione occidere, quem Deo blasphemum, & Gentibus adeo perniciosum putabant. Fortè etiam non fuit Judaeis illicitum in die festo causam dicere & mortem procurare, sed ad summum exequi, juxta illud: Nobis non licet interficere quemquam Joan. 18. Quod tamen alium sensum potest admittere, scilicet de suprema gladii potestate per Romanos adempta. Fortè autem falso allegatur à Judaeis, ut crucem impetrent, quam Christo machinabantur. Nam certè sub Romanis praesidibus Stephanum lapidarunt, & adulteram velut vi legis lapidandam ad Christum adduxerunt.

Obijcitur IV. Judaei dicuntur Joan. 18. non introisse in praetorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Et cap. 19. dies Passionis Christi appellatur Parasceve Pasche: ergo quando Christus est passus, Judaei necdum manducaverant agnum paschalem, & consequenter Christus anticipaverat. Resp. Neg. Conf. Ad primam Scripturae locum (omissa illorum responsione, qui more Scripturae insueto per Pascha intelligunt panem azymum, nullà lege vetitum manducari ab immundis) dico per Pascha ibi intelligi alias victimas illis diebus azymorum, praesertim primo & ultimo offerendas, ut habetur Num. 28. 2. Paralipp. 30. & Deuter. 16. quo postremo loco victimae illae patèter vocatur Pascha seu Pascha, & poterant etiam à vulgo manducari, non tamen nisi à mundis, ut patet ex Levit. 7. Illis porro locis, etsi tantum videatur sermo de sacrificiis, quae ipso die Paschae, id est, decimam quartam ad Vesperam offerebantur; tamen Augustinus l. 5. 99. Vet. Testam. q. 24. in Deuteron. prope finem interpretatur ex Deuteron. 16. ut eadem oblata sint omnibus septem diebus. Idemque testatur oculari testis Josephus l. 3. Antiquitatum c. 13. Alii dicunt distulisse Principes Sacerdotum & alios esum agni, quod essent occupati nece Christi.

Ad posteriorem locum dico diem, quo Christus est passus vocari parasceven Paschae, non quia praecedebat Pascha, seu passus est in praeparatorius erat ad Pascha (cum Pascha non haberet diem parasceven, sed solum sabbatum, in quo solo non licebat cibis coquere, qui proinde pridie erant praeparandi) sed quia pascha illo anno incidebat in parasceven. Quae explicatio confirmatur ex Joan. 18. ubi dicitur: Est consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha. Cujus loco Matth. 27. dicitur: per diem solemnem: & Marci 15. per diem festum. Quibus clarè significatur diem illum fuisse decimum quintum: nam dies decimus quartus nec solemnis, nec festus vocatur in Scriptura. Unde Marci supra dicitur: Quia erat parasceve;

Quo sensu Judaei dicuntur non intrasse praetorium, ut manducarent Pascha.

14. Christus passus est in parasceve Pascha, id est, incidens in Pascha.

parascève, quod est ante Sabbatum. Adedque Parascève Pascha idem est, quod parascève incidens in Pascha.

Maldonatus hanc objectionem sumit pro partiali fundamento suæ opinionis, quæ censet Christum quidem cœnasse ad primam vesperam lunæ quinquædecimæ, Judæos autem ex more quodam isto anno cœnasse postridie. De qua n. 17.

15.

Objicitur V. Si Christus cœnavit agnum ad finem lunæ decimæ quartæ, & consequenter passus est in parascève seu die veneris, non poterat resurgere alterâ Sabbati, hoc est die Dominico, nam tunc non videretur juxta suam prædictionem *Matth. 12.* fuisse in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus. Resp. Neg. Seq. Est enim hebraica & Scripturis frequens periphrasis seu circumlocutio trium dierum naturalium, qui die ac nocte, seu luce & tenebris constant; quasi prædixerit se futurum in corde terræ per tres dies naturales, nempe per synecdochen. Vide dicta *Tract. de Incarnat. disp. 4. de Myser. vitæ Christi q. 4. n. 97.*

Cum quo
confisit tri-
dium se-
pultura.

Græcorum
sententiâ
suppositâ,
adhuc non
sequeretur
Christum
cœnasse
in fermenta.

Hæc sunt potissima Græcorum argumenta. Qui tamen dato quod Christus cœnam ultimam celebrasset pridie diei lege statuti, adhuc non conficerent intentum suum de consecratione Christi in pane fermentato. Si enim Christus anticipaverit esum agni, quidni & usum azymorum panum, qui simul inchoatur? Deinde saltem in ipsa cœna agni erat panis azymus: quem proinde Christus facile potuisset assumere in cœna mystica, gratis concessio, quod post cœnam legalem fuisset servata usualis, & sub ea institutum Sacramentum.

16.

Luisius Le-
gionensis
putavit
agnum ei
Legis im-
molandum
ad finem
lunæ deci-
mæ tertie.

Secundò contra Conclusionem quidam Luisius seu Aloysius Legionensis apud *Suzer. disp. 41. sect. 1.* contendit Judæos debuisse celebrare Pascha ad primam vesperam lunæ decimæ quartæ, seu ad finem decimæ tertie; adedque etiam Christum tunc seu eodem quo ceteri die celebrasse. Cujus fundamentum est, quod Judæis erat præceptum comedere agnum Paschalem die decimæ quartæ ad vesperam: cum autem Judæi inciperet suas festivitates à vespera præcedente, sequitur vesperam diei decimæ quartæ dici debere illam, quæ veniebat post occasum solis die decimæ tertie. Sed hoc fundamentum nullum est: quia lex præcipiens esum agni die decimæ quartæ ad vesperam, intelligitur de die vulgari, quæ solùm habebat vesperam subsequentem: dies enim decimus quartus non erat festivus, sed dies subsequens, qui est primus, & dies vigesimus primus qui est septimus azymorum. Unde immolatio agni fiebat solemnitate primi diei inchoatâ, & quasi concomitanter in festo: durabatque celebritas agni dumtaxat durante immolatione & esu illius.

Ejus funda-
mentum
dissolvitur.

Deinde legem sic esse intelligendam, patet ex probatione Conclusionis. Et confir-

matur: nam *Exodi 12.* (ubi Lex traditur) habetur: *Quartâ decimâ die mensis ad vesperam comedetis azyma*, quod tamen de posteriori vespera manifestè intelligendum est: cum constet fuisse septem dies azymorum quorum ultimus dies vigesimus primus mensis. Unde pariter de secunda vespera intelligitur, quod immediatè ibidem subditur: *Usque ad vigesimam primam ejusdem mensis* (quæ similiter uti quinquagesima erat solemnitas) *ad vesperam.*

Hæc est etiam ordinaria Scripturæ phrasis, communi modo intelligendi conformis, ut cum aliquid dicitur esse factum vel faciendum ad vesperam, intelligat finem diei, ut *Gen. 30. Rediit ad vesperam Jacob de agro. Exodi 12. Usque ad diem vigesimam primam mensis ad vesperam.* Et alibi.

Tertio Maldonatus in illud *Matth. 26. Scitis quia post biduum Pascha fiet*, post *Lazarum* & quosdam alios docet Christum immolasse quidem agnum, adedque instituisse Eucharistiam ad secundam vesperam lunæ decimæ quartæ quæ tunc incidebat in feriam quintam; Judæos tamen isto anno immolasse postridie, idque ex permissione facta à tempore Eldræ, ut quoties dies prima seu solemnitas azymorum incidere in feriam sextam, transferri posset in sabbatum, adedque immolatio agni in feriam sextam; eò quod illi populo molestum esset duo festa immediata celebrare. Sed hujus dispensationis nullum est vestigium in Scriptura, neque etiam in *Josepho* aut *Philone* diligentissimis ceremoniarum Judaicarum Scrip- toribus. Neque hoc modo istud inconveniens vitari potuisset: nam hac translatione factâ incidisset dies septimus azymorum (qui similiter erat festivus) in feriam sextam sequentis hebdomadæ, adedque etiam tunc servare Judæi debuissent duo festa immediata. Verba quoque Scripturæ in probatione Conclusionis allegata satis ostendunt Christum immolasse agnum, quando Pascha immolabant, scilicet Judæi communiter, & necesse erat occidi Pascha.

Dices cum Maldonato *Joan. 19.* de sabbato immediatè sequenti mortem Christi dicitur: *Erat enim magnus dies ille sabbati*; ubi indicatur specialis solemnitas istius sabbati, utique propter concursum cum festivitate azymorum. Resp. particulam *ille dies* non referre sabbatum unum singulare, sed universim sabbatum Judæorum; quale singulis septimariis occurrebat, & erat magnum apud Judæos: idque inculcat *Joannes* specialiter Christianis magnitudine & solemnitate istâ dudum antiquatâ & præteritâ. Idemque satis indicat contextus, si rectè ponderetur: *Judæi* (inquit Evangelista) *ergo* (quoniam parascève erat) *ut non removerent in cruce corpora sabbato* (erat enim magnum dies ille sabbati) *rogarunt Pilatum* &c. ubi ratio allegatur generalis, quoniam parascève erat, & ut

& ut non remaneret in cruce corpora sabbato. Quamvis ob solemnitatem diei praecedentis, & concursum populi adhuc Jerosolymis existentis potuerit sabbatum istud specialiter fuisse solemnne.

nem novae coenae, sed suppleri potuisset in appendice coenae legalis. Dato nihilominus supposito.

Valde verosimile est fuisse institutam sub finem coenae usualis: nam hoc in primis indicant verba hymni: *Post agnum typicum expletis epulis*; & verba Lucae ac Pauli: *Similiter & calicem postquam cenavit Christus*; intellige, de plena coena. Deinde *Joan. 13.* Christus dicitur lavisse pedes discipulorum (quos lavit ante institutionem Eucharistiae) coenam factam, utique usuali; cum de ea subjungatur: *Surgit a cena, & ponit vestimenta sua*; coena autem agni Paschalis fieret stando juxta legem sive ritum Judaeorum. Deinde dicitur recubuisse iterum, nempe ad instituendam Eucharistiam. Necdum tamen omnes suam coenam perfecisse indicant verba Evangelistae *Cenantiibus illis*, scilicet Apostolis adhuc aliquid interdum ori ingerentibus; & quod postea adhuc Christus intinctum panem dedit Judae.

21.
Sub finem
coenae usualis.

DICO IV. Hoc Sacramentum fuit institutum praesente Juda, qui ipsum de manibus Christi accepit. Ita plerique Theologi. Idem docet *Chrysostomus*, *Hieronymus*, *Cyrillus Jerosolymitanus*, *Leo Papa*, *Augustinus Tractatu. 62. in Joannem* & aliis locis, & passim alii Patres apud *Suarez disp. 41. sect. 3.* Immo id evidentissime enarrari a *Luca* dicit *Augustinus*: nam postquam Evangelista *cap. 22.* narrasset institutionem hujus Sacramenti, subjungit: *Verum tamen manus tradentis me mecum est in mensa.* Similiter *Marci 14.* dicitur: *Et biberunt ex illo (calice consecrato) omnes*, nempe duodecim, de quibus immediate ante facta erat mentio. Insuper ex *Joan. 13.* colligitur Judam coenam usuali factam interfuisse lotioni pedum, & postquam iterum recubisset Christus, adhuc adfuisse, cum accepit buccellam panis, quae Petri non fuit. Ita Sacramentum Eucharistiae (ut post *Concilium Bracarense III. cap. 1.* docent communiter Doctores) omnino tamen videtur ipsum jam tunc fuisse institutum. Denique idem constat ex hymno Ecclesiae: *Cibum turba duodenae se dat suis manibus.* Ex sequentia de Venerabili Sacramento: *Turba fratrum duodenae datum non ambigitur.*

22.
Praesente
Juda: cui
illam quoque
potuisse

Nihilominus *Hilarius can. 30. in Matth.* & quidam alii putant Sacramentum non fuisse datum Judae, adeoque post hujus discessum fuisse institutum. Quibus non favet illud Christi *Matth. 26.* *Non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum, cum illud bibam vobiscum novum in regno Patris mei.* Nam *ly vobiscum* intelligitur indefinite de iis qui consortes futuri erant praedicti regni. Deinde ad hujus consortium Christus ex sua parte paratus erat etiam Judammittere.

23.
Quamvis
pauci oppositum
sentiant.
Quibus
non favet
Scriptura.

Non obstat etiam, quod tempore institutionis ac dispensationis Eucharistiae Judas

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

das videatur fuisse detectus, adeoque exclusus à participatione Sacramenti: sùm inter cenandum Christus dixerit *Matth. 26. Qui inungit mecum manum in paropsido, hic me tradet*; & Judæ replicanti, Numquid ego sum Rabbi? responderit, Tu dixisti. Quæ verba styl. Hebræo sunt affirmantis. Præterea *Joan. 13.* interroganti Joanni, quis est? dixit: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et (ut sequitur) cum inunxisset panem, dedit Judæ. Non obstat, inquam; nam prima verba Christi sunt dicta in communi, q. d. unus ex duodecim (eâdem scilicet paropside utentibus) qui inungit mecum manum in cæno; ut est apud *Marcum c. 14.* Subsequentia verba Christi ad Judam, si non sint abstrahentis, sed afferentis, sunt ei insinuata aliis non audientibus, vel certè non advertentibus, seu non capientibus. Ideoque adhuc Petrus instabat apud Joannem, Quis est de quo dicit? Postea autem Joanni supra pectus Jesu recumbenti & interroganti, Quis est? Christus dedit signum porrectionis intincti panis; idque secretò, adeò ut cum Christus de in Judæ diceret, Quod facis, fac cuius, teste ipso Joanne *cap. 14.* hoc nemo sciverit discernentium, ad quid dixerit ei, excepto saltem ipso Joanne. Ut taceam porrectionem intincti panis fuisse posteriorem distributione Eucharistia. Judam porro adhuc fuisse tunc peccatorem occultum; apertè supponit *Eugenius Papa c. Si Sacerdos 2. de Officio Ordinarii*, & Theologi communiter, ex facto Christi deducentes exemplum à Ministris Eucharistia circa peccatores occultos servandum. Quamvis alioquin potuisset Christus tamquam absolutus dominus & supremus Judæ justissimè privare & plectere Judam. Quod autem *Leo Papa Serm. 3. De Passione* Judam alloquens ait: *Ille saltem te à præcipitio tuo Sacramentum revocasse ut, quæ in Paschali Cæna jam de perfidia tua signo arvinæ scientiæ detectus acceperas; intellige, detectus apud ipsum Christum per signa divinæ scientiæ, quæ Judas ipse probè adverterat.*

Judas tempore institutionis Sacramenti necdum erat detectus.

24. Christus ipse suum corpus & sanguinem sumpsit.

Petes an ipse Christus in ultima cæna sumpserit Eucharistiam? Resp. Aff. Ita enim censent Theologi communiter, & satis apertè indicant multi Patres; signanter *Chrysostomus Homil. 83. in Matth.* dicens: ipse quoque bibit ex eo, ne auditis verbis illis dicerent; Quid igitur sanguinem bibimus & carnem comedimus? ac ideo perturbarentur (Ut ante Capharnaitæ *Joan. 6.*) Ne igitur tunc id quoque accideret, primus ipse hoc fecit &c. Et quamvis non sit clarè in Evangelio expressum, favet tamen illud Christi *Luce 22. Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum*; quod plerique Doctores specialiter ad hoc Sacramentum referunt. Item quod *Matth. 26.* dixit Christus: Non bibam amodò de hoc genimine vitis usque in diem illum &c. Hoc sensu etiam accipit *D. Thomas q. 81. a. 1. ad 1.* quòd Chri-

stus dicitur accepisse panem & calicem, scilicet etiam ore fumendo; sicut postea tradidit aliis accipiendum. Unde ibidem addit hos versus:

*Rex sedet in cæna, turbâ cinctus duodenis:
Se terget in manibus, se cibet ipse cibus.*

Non communicavit tamen Christus spiritualiter, quoad perceptionem effectus gratiæ; non quidem defectu dignitatis & sanctitatis (sic enim maxime factè & spiritualiter communicavit) sed propter gratiæ plenitudinem: adeoque communicavit tantum sacramentaliter, ut rectè *D. Bonaventura d. 9. q. 1. q. 4.* & reliqui Doctores.

Conguentia hujus facti colligitur ex eo, quòd conferret ad dignitatem hujus Sacramenti, Christimet usus: quòdque conveniret ipsum participare de epulis, ad quas ceteros invitabat: quòd denique sicut in veteri lege sacrificans prior participabat de carnibus victimarum, sic Christus participaret de victima incruenti sacrificii primitus à se oblata, aliisque communicati. Atque ita fuit ipse conviva, & convivium; ipse comedens, & qui comeditur; ut ex *Hieronymo ad Hedibiam quest. 2.* refertur *can. nec Moysi 87. de Consecrat. d. 2.*

QUESTIO III.

In quo consistat essentia hujus Sacramenti.

AD Eucharistiam varia concurrunt, nempe panis & vinum tamquam materia transiens, verba consecrationis, species consecratæ, Corpus & Sanguis Christi sub speciebus contenta, denique sumptio prædictarum specierum.

DICO I. Panis & vinum non sunt de essentia hujus Sacramenti. Patet: quia positionis hujus Sacramenti destruantur, quòd autem est de alicujus rei essentia, debet cum illa permanere.

DICO II. Verba consecrationis non sunt de intrinseca essentia hujus Sacramenti. Ita *Scotus, Gabriel, Victoria, Vasquez, Cominus* & plurimi alii contra *Lugo* & alios recentiores. Ratio est: quia etfi *Concilium Florentinum sup.* verba consecrationis appellat formam hujus Sacramenti; non tamen intelligit intrinsecam: cum eodem modo panem vocet materiam, utique extrinsecam & transeuntem. Unde dicit per illa verba *Confici hoc Sacramentum*: causa autem efficiens seu consecratoria rei solet esse extrinseca essentia effectus. Unde etfi sine verbis statueretur Christus sub speciebus (prout olim quidam putarunt factum ab ipso Christo) esset Sacramentum, etfi indigens notificatione; quâ indiget etiam panis nemine sciente secretò consecratus.

Confirmatur ex *Scoto d. 8. q. 1. n. 6.* quia verba